

GAZETA TRANSILVANIEI

ANULUL III

„Gazeta“ este în fiă-care și.
 Abonamente pentru Austro-Ungaria!
 Pe un an 12 fl., pe șase luni
 6 fl., pe trei luni 3 fl.
 Pentru România și străinătate:
 Pe un an 40 franci, pe șase
 luni 20 franci, pe trei luni
 10 franci.
 Se primumără la toate oficiile
 postale din țară și din afară
 și la dd. colectorii.
 Abonamentul pentru Brașov:
 la administrațiune, piațamare
 Nr. 22, etajul I. pe un an
 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei
 luni 2 fl. 50 or. Cu dusul în
 casă: Pe un an 12 fl., pe
 șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
 Un exemplar 5 or. v. a. s. 15
 bani.
 Atât abonamentele cât și
 inserțiunile sunt a se plăti
 înainte.

Nr. 221.

Brașov, Mercuri 3 (15) Octombrie

1890.

Nou abonament

„GAZETA TRANSILVANIEI“.

Cu 1 Octombrie 1890 stilul vechiu
 s'a deschis nou abonament, la care in-
 vităm pe toți amicii și sprijinitorii foiei noastre.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: pe trei luni 3 fl.,
 pe șase luni 6 fl., pe un an 12 fl.

Pentru România și străinătate: pe trei
 luni 10 franci, pe șase luni 20 franci, pe un
 an 40 franci.

Abonamente la numerele cu data de Duminecă:

Pentru Austro-Ungaria: pe un an 2 fl., pe
 șase luni 1 fl.

Pentru România și străinătate: pe un an 8
 franci, pe șase luni 4 franci.

Abonarea se poate face mai ușor și
 mai repede prin mandate postale.

Domnii, cari se vor abona din nou
 să binevoască a scrie adresa lămurită și
 a arăta și posta ultimă.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei“

O ochire asupra situațiunei.

II.

Opoziția ungurească scie să de-
 clameze frumos despre datorința
 guvernului de-a respecta și executa
 legea, der de când e dieta ungu-
 rescă nu s'a auditu vre-o interpe-
 lațiã din partea ei: că pentru-ce
 nu execută guvernul legea aceea,
 care dice, că „fiă-care cetățenii
 se-și ia învățatură în limba sa
 proprie?“ pentru-ce guvernul nu
 ridică și nu ajută, decât școli
 ungurești? pentru-ce nu se îngri-
 jesce nici cu un cruceru de cres-
 cere, de învățatori și învățători
 și pentru Nemaghiari, ci din con-
 tră, scote de-arëndul chiar și stu-
 diul limbilor nemaghiare din
 gimnaziile și preparandiile statu-
 lui? pentru-ce include gimnaziu ne-
 maghiare și pentru-ce împedă
 pe Nemaghiari a-și ridica institute
 de învățământ, chiar și din banii
 lor proprii, ca d. es. la Caran-
 sebeș?

Opoziția cu ceta guvernamen-

tală dimpreună imblătesc până
 la uritu frasa de egală îndreptă-
 țire a naționalităților, confesiu-
 nilor, și că: „nicăiri în lume nu
 sunt tractate naționalitățile cu atăta
 bunăvoință, ca în Ungaria,“ der a-
 plaudă volnicia administrațiunei
 comitatense, care scote cu forța
 tablile românești din școlile ro-
 mâne gr. cat. din Niru, preamă-
 resce înțelepciunea și patriotis-
 mul ministrii cultelor, care
 storce dela spăriatul și neputin-
 ciosul guvern diecesan din
 Oradea măsura de a se introduce,
 drept limbă de propunere, în lo-
 culu celei românești, limba ma-
 ghiară în gimnaziul român gr.
 cat. din Beiuș, pentru a căruia
 ajutorare nu contribuie statul nici
 cu un cruceru; aplaudă proce-
 dura guvernului — ne mai audită
 nici sub absolutismul cel mai
 cras — de a face responsabile
 instituțiunile culturale române pen-
 tru escese, seu demonstrațiunile na-
 ționale ale singuraticilor, seu ale
 unora, cari nu aparțin acelor
 instituțiunii, în timp ce demon-
 strațiunile antidinastice kossuthiste
 sunt privity și tractate ca eflu-
 xul celui mai înaltu patriotismu.

Pressa maghiară servece di-
 recțiunei celei mai reacționare și
 mai opuse ideilor seculului alu
 nou spre-decelea. Ea a inventat,
 ea propagă și ea susține absolu-
 tismul național maghiaru, stri-
 gând în totă ziua după drepturi,
 privilegii și stări excepționale pen-
 tru națiunea maghiară și decla-
 rând, ca o necesitate de stat
 maghiarisarea, va se dăca nimi-
 cirea limbilor și naționalităților
 nemaghiare și punend societatea
 maghiară pe picioru de rășoiu
 în contra societăților nemaghiare.

Pressa maghiară în totă ziua
 lucră pentru a le face Maghiari-
 lor plausibilă ideia, că neluân-
 du-se Nemaghiarilor boulu și mă-
 garul cu forța, der luându-li-se

limba, naționalitatea, împedcân-
 du-se de-a se deștepta prin limba
 lor maternă și călcându-li-se în
 picioru demnitatea și sēmțulu prea
 firescu naționalu, — nu li-se face
 nici o nedreptate. Ea este, care
 adorme sēmțulu de dreptate alu
 poporului și al societății maghiare,
 pe care o stimulează, ba o ațită și
 împinge la atac în contra bunu-
 rilor morale ale Nemaghiarilor,
 în contra limbei și naționalității
 lor. Ea este, care timbrează de
 agitatoru, de rășvritor și tră-
 dator de patriu pe acelu cetățen
 nemaghiaru, care-și ridică vocea
 pentru bunurile nealienabile ale
 fiă-căru neam și popor, pentru
 limba și naționalitatea sa, cerend
 măsuri excepționale, apăsătoare,
 persecutore în contra lui; ea este,
 care a ridicat *renegatismul* — acestu
 uriciosu păcatu, pe care toate po-
 porele și neamurile în toate tim-
 purile l'au pedepsit cu disprețu
 — la rangul de *virtute patriotică*.

Cetățenii? — Aceștia sunt
 împărechiați. Maghiarii sunt im-
 betați prin tãmiarea continuă a
 vanității lor naționale și seduși
 prin egoismu, vedend, că toate
 puterile și isvórele statului sunt
 puse în servițiul intereselor lor
 naționale. Nu le vine deci nici de
 cum în minte, că aceste sunt
 donuri danaide, prea scumpu plă-
 tite cu înstrăinarea și amărăciunea
 compatrioților nemaghiari, puși
 înderetu, cu cari trãesc în bine
 și în rău deja de o miu de ani;
 sunt departe de a nutri un sēmțu
 comunu cetățenescu, care vede în
 neîndreptățirea compatriotului seu
 neîndreptățirea sa proprie, adu-
 cend-și aminte de: „*hodie mihi*
 — *cras tibi*“ și de: „*divide et im-
 pera*“. Ei sunt cu totul adur-
 miți prin preferința, de care se
 bucură rassa lor, ba în modu
 măestritu sunt puși pe picioru
 dușmănosu față cu Nemaghiarii,
 cari pretind egală îndreptățire.

DIN AFARĂ.

Armata rusescă din Polonia.

„Die Post“ din Berlinu aduce un
 articolu lungu despre starea înarmărilor
 rusești, care tradă progresulu amenin-
 țatoru alu sistemului de atac ruseșu.

Articolulu dice, că în Polonia în
 timp de pace, se află 160,000 ómeni,
 adecă de 2/3 or mai mult, de cum se
 află pe teritorulu germanu de aceeași
 estindere. La graniță se lucrează neîn-
 terupt și se facu continuu întări și
 înaintări. De când cu vorbirea lui Bi-
 smarck din Februarie 1888, s'au adus
 la graniță unu corp de armată, dou
 divisiuni de cavalerie și acum în urmă
 unu regimentu, doușpredece baterii pe-
 destre, patru călari și 16 bataliune de
 vânători, ér brigadele de frontieră s'au
 înmulțit dela 6 la 13. Surprindători
 sunt cu deosebire forțele cavaleriei. Pe
 când în armata rusescă se vinu 7 infan-
 teriști la 1 cavalerist, pe atunci la ar-
 mata rusescă aflătoare în Polonia se
 vine 1 cavalerist la 3 infanteriști. Din
 27 regimente de călăreți, 20 stau cel
 mult în 60 kilometri depărtare de fron-
 tieră. În curend se poate aștepta și în-
 țarirea artileriei.

O declarațiã a împăratului Germaniei.

Seimă, că împăratulu Wilhelm a avut
 în zilele trecute o convorbire c'unu aus-
 trofilu, care convorbire a și apărut în foia
 parisiã „*Gil Blas*“. Impăratulu germanu
 a mai quis și următoarele: „Eu am aflat
 Germania așa cum este ea ađi, și juru,
 că astfelu voi lãsa-o și fiulu meu. Der
 ca și tatálu meu așa nici eu nu visez la
 aventuri. Guvernulu francesu a fostu
 acela care ne-a atacat la 1870. De-atunci
 au trecut 20 de ani. Mai esistă óre undeva
 urmele acelu mare conflictu afară de
 Alsația și Lotaringia? Eu am voit, pace
 tocmai ca și înalții mei aliați, și tripla
 alianță este de caracteru așa de defen-
 sivu încatu într'adeveru nu e nevoie să
 se reîncoască. Vreu pacea, căci pacea e de
 lipsă pentru bunăstarea și progresulu
 popórelor din Europa și acesta vóiu im-
 pune-o atatu inamicilor interni cât și
 celor esteri.“

FOILETONULU „GAZ. TRANS.“

(2)

Valurile Tinereței.

Romanu de Ivan Turghenev.

III.

Puțin cam mărișor, der avea to-
 tuși unu forte frumosu nasu de vultur;
 pe buza ei superioară abia se putea ob-
 serva o roșetă fină; fața îi era fragedă
 și albă ca fildesul, seu ca chihlibarulu de
 colórea laptelui; strălucirea părului ei,
 ce juca în coloru, amintia pe Allori
 Judit din palatul Pitti. Și mai pe sus
 de toate astea, ce ochi avea ea! Acești
 ochi negri-surii erau arcuiți de nisce
 sprâncene negre; măreți și sərbătorești
 erau acești ochi; — sərbătorești mai
 alesu în minutulu acesta, când frica și
 durerea întunecau strălucirea lor....
 Sanin fără de voia lui se gândi la țera
 minunilor din care el se reîntorcea....
 În Italia el nu s'a întâlnit niciodată
 c'o femeie așa de frumoasă!

Fata abia din când în când respira;
 se vedea că necurmatu pândesce și așteptă
 să vedă, óre fratele seu nu va începe
 respirarea?

Sanin îl frecă mai departe; privi-
 rile lui însu nu erau țintite numai la
 față, căci originala figură a lui Pantaleon
 încă îi atrase atențiunea. Bătrânulu se
 obosi cu desvirsire și sufla greu;
 după fiă-care trăsătură cu peria se audia
 unu felu de glas plângătoru și perulu
 seu umed de sudore și ferbințelă flu-
 tura încóce și încolo tocmai ca rădăci-
 nile unei plante mari spalate de valurile
 unei repeți gârle.

„Trage-i celu puțin cismele din
 picioru“, voi se-i dăca Sanin.

Cățelușulu înfricat, precum se vede,
 de lucrurile acestea neobișnuite, punen-
 duș capulu pe picioru de dinainte începu
 să schilălătesc.

„Tartaglia-canaglia“ sisăi bătrânulu...

Der tocmai în minutulu acesta fața
 copilei se schimbă. Sprâncenele îi se
 obliară, ochii îi se căsară mai tare și începu
 să-i strălucescă de bucurie....

Sanin privi spre băiat; pe fața lui
 se versă o slabă roșetă; genele îi se
 mișcară.... și nările îi tremurau. Incepă
 se respire printre dinții înlestați țepănu
 și o slabă oftare îi eși din pieptu...

„Emil! strigă fata... „Emilio mio!“

Emil își deschise încetu ochii lui
 negri și mari, ce surideau abia, și totu
 acestu suris gingaș se putea surprinde
 și pe buzele lui. Își ridică apoi mâna,
 ce-i spânzura la pământ și c'unu felu
 de opintire și-o puse la pieptu.

„Emilio!“ repeți tinera față ridi-
 cându-se. Fața ei îmbrăca espresiunea
 deplinei bucurii și se părea ca și când
 ar voi se erumpă în lacrimi, or suris
 vesel.

„Emil! Ce însemnă acesta? Emil!“
 — se aud de după ușa odăii laterale, când
 deodată păși în odăia, cu pași repeți, o
 damă îmbrăcată cu gustu, c'unu păr
 suriu ca argintulu și brunetă la față. Ea
 era urmată de unu domnu bătrânicosu
 după umerii căruia se putea vedea capu
 unu slugă.

Tinera față grăbi spre întâmpinarea
 lor.

— „E mântuită, mamă, elu trãesce!“
 strigă ea, ca într'unu felu de estas, strin-
 gend convulsiv în brațele ei pe dama
 ce intră.

„Der, ce s'a întâmplat?“ repetă dama.
 „Acum viu acasă.... și etă aflu pe d-lu
 medicu aici și Luisa....“

Intr'aceste tinera față se grăbia se
 istorisescă cele întâmplate. Mediculu păși
 spre bolnavulu, care din ce în ce își venia
 totu mai mult în or, zimbindu într'una,
 ca și când s'ar rușina de cele ce s'au în-
 tâmplat cu el, și de turburarea ce a pri-
 cinuit.

„Pe cum vedu l'ați frecat cu perii“
 dăse mediculu, întorcend-se cătră Sanin
 și Pantaleon — „și bine ați făcutu....
 Idei forte minunată.... der se vedem
 ce e de făcutu mai departe?..“

Esamină pulsulu tinereului.
 „Hm, mă rog, arată-ți limba?“
 Dama se plecă cu grijă spre fiulu ei.
 Acesta surise și mai viu, privi la ea și
 roși....

Sanin observand, că prezența lui e
 de prisos, se reîntorse în cofetăria. Der
 n'a avut timp să pună bine mâna pe
 olanța uși de cătră stradă când etă, că
 tinera față păși înaintea lui și îl re-
 ținu.

„D-ta te depărtezi?“ întrebă fata
 c'o blândetă atrăgătoare și zimbindu-i
 „Nu vreu să te rețin der trebuie să'mi
 promiți, că în astă seră ne vei onora
 de nou cu prezența d-tale fiindcă îți

Din Elveția.

S'a dîșu, că până la revisuirea constituției în Ticino, partida conservatoare va cerca din toate puterile, ca să restabilească guvernul cădută și prin urmare a și îndrumată pe comisariul federal, ca să facă această restabilire în Ticino. Liberalii însă nu voescă cu nici un preț să primescă pe fostul guvern și ei, deși sunt amenințați cu puterea armată, totuși unii comitetul liberală a trimis o telegramă consiliului federal și-a înscințat pe membrii liberali ai adunării populare, că în casă când guvernul ultramontan se va restabili, liberalii vor fi nevoiți să trecă peste granițe, s'au mîrgă în Italia. Amenințarea această n'a fostă luată în serios în Berna, s'au oprît adunările populare politice prin comisariul guvernamental și s'a dat ordinul unui colonel, ca în casă de lipsă să mîrgă în cantonul cu armată. Alaltăerî însă liberalii au trimis o telegramă președintelui federal, de următorul cuprins: „Declaram, că pașim peste hotăr, fiind că liberalii nu voescă să rămână nici măcar un moment sub guvernul persecutor al lui Rellini.“

Se așteptă cu mare încordare urmările acestor neînțelegeri.

SCRILE PILEI.

Două-șeci de „agitatori“. Foile din Clușiu erăși jubilează. Erăși au deosebită plăcere și mândria de-a înregistra o frumoasă listă de „agitatori“ români. E vorba adecă de „banchetul“, cum îl numesc „Kolozsvar“, ce s'a dat în sera de 14 Augustu n. în grădina Stadler în Clușiu, în onorea „agitatorilor“ osendiți Dr. A. Mureșianu și Traianu H. Popu. Foile unguresc din Clușiu au dat alarmă, er tribunalul regesc de-acolo, pe baza cercetării făcute de judele investigator Bodor Laszlo, a aflat de bine a înainta procesul în contra a două-șeci de inși, cari în sera de 14 Augustu n. au luat parte cu acușaii la o cină. Etă numiții „agitatori“: Tului Roșescu, protopop; V. Podoba, preot; Dr. A. Mureșianu, redactor; Dr. Lucaciu, preot; Artimon Blășianu, preot; Iosif Romanu, avocat; Georgiu Popescu, candidatu de avocat; Octaviu Felecanu, jurist; Emericu Popu, avocat; Alexe Popu, avocat; Ioan Comșa, medicu rigorosant; Nicolau Bobeșu, funcționar de bancă; Iuliu Dombrady, jurist abs., Dr. A. Isacu, avocat; Franciscu Hossu Longinu, adv.; C. Roșescu, medicu rigorosant; Ioan Suciu, cleric abs.; Ladislau Romanu, jurist; Ioan Elecheșu, medicu rigorosant, și George Păunașu, medicu rigorosant. În decursul cercetării, d-lu avocat Franciscu Hossu Longinu a

declarat, că densul a felicitat pe osendiți ca pe nisce persoane, cari între marginile legii se luptă c'o stăruință neobosită pe calea presei pentru interesele nemului românesc, atât în cestiunile politice, cât și în cestiunile literare și culturale. D-lu Podoba se fi dîșu în toastul său, că „ajungem vremile lui „ține minte“, căci Românii se plimbă în închisori“. Podoba a premărit, continuă „Kolozsvar“, pe Dr. A. Mureșianu și pe T. H. Popu, laudându-le fapta lor. Totă această foia ne spune, că asupra acușaiilor pe baza § 174 s'a pornit cercetarea specială.

Nu vom întărdia a face cunoscut cetitorilor noștri și sfîșitul acestei comedii șoviniste unguresc.

In memoria lui Alexandri. Inteligența noastră brașovenă, după cum suntem înformați, a luat dispozițiunile de lipsă, ca Duminecă în 14 (26) l. c. să se țină o festivitate în memoria poetului Vasile Alexandri.

„Trei sute de procese“. Sub titlul acesta cetim în foile maghiare: Înainte cu mai mulți ani, câteva comune române din comitatul Timișorei au căpătat dela regimul imprumuturii din cauza lipsei celei mari. Fiind-că comunele nu s'au ținut de condițiile de amortisare și fiind-că n'au plătit nici un cruceru îndăretu, au fost părăte din partea erarului. În totalu au fost părăți trei sute de țerani din comunele Ganacu, Cebza și Rimocu pentru plățirea solidară de câte 800 fl., de ore-ce comunele garantase imprumutatu una pertru alta. Țeranii, cari n'aveau nici bani nici vre-unu sfătitoru iuridicu, provocările înmădate le-au espicat, că trebuie să mîrgă în B. Pesta toți trei-sute și în fapt toți au peregrinat în capitală. Ajungend, aici au cerut amânarea pertractării pe motiv, că cea mai mare parte a populației este ocupată cu lucrul de câmp. Dela judecătoria li-s'a spus cu ocașunea această, că nu este de lipsă să se presente toți în persoană la pertractare, ci se pot reprezenta și prin unu avocat.

Medicu român în Celebes. Aflăm cu bucurie, că d-lu Dr. H. Mitrea, ardelen de nascere, actualu în serviciul Indiei holandeze, a fost înaintat la rangul de medicu dirigent (Dirigeerend officier van gezondheid) în orașul Makassar din insula Celebes. — Sincerile noastre felicitări departatului nostru compatriot și conațional!

Comitetul Reuniunii femeilor române din locu va arangia în folosul Internatului său de fete Sămbăta în 6 (18) l. c., în sala hotelului „Nr. 1“, o

serată împreună cu dansă, și anume dela 8 până la 10 ore va concerta la mese capela orașului, er după masă va urma dansul. — Bilete, de persoană a 80 cr. și de familie 1 fl. 50 cr., se pot căpăta în librăria D-lui Ciucu și sera la casa.

Fără comentariu. Din incidentul serbarei celor „trei-spre-șeci martiri“ în Arad, o foia din Budapesta a scris următoarele: „La 5 Octomvre cele din urmă trupe de honveđi părăsira fortăreța Comorn, la 6 Octomvre gădele și-a început activitatea în Pesta și Arad. Înainte d'a evacua armatele rusesci țera, mareșalul principe Paskevič trimise junelui împăratu Franciscu Iosifu o scrisore, în care îl roga de grație pentru ofiterii maghiari prinși. „Implinirea acestei dorințe“, scrie el, „va fi cea mai prețioasă răsplată, ce mi-se va da pentru serviciile făcute dinastiei austriace.“ Impăratul răspunde, că decă ar pute urma ceea ce îi dictăză inima, bucuros ar arunca velt asupra celor întemplate în trecut cel mai prospăt, der „nu-mi este permis a uita, că eu am să implinesc datorințe sfinte față de celelalte popore ale mele și că binele general al împărăției mele imi impune obligăminte, pe cari nu le pot desconsidera.“ Prin această Ungaria a fost dată pe mână răsbunătorului și poftitorului de sânge Haynan, „Hiena de Brescia“, alter ego al Monarchului.

Camera advocațială din Alba-Iulia anunță, că d-lu avocat Ioachim Fulea s'a indus în lista advocațială cu locuința în Alba-Iulia.

Sinodul episcopesc serbesc din Carloviț e convocat pe ziua de 27 Octomvre, după cum ne spune o telegramă de acolo. În sinodul acesta se vor debate observațiunile guvernului făcute asupra elaboratului congresual din anul 1879 despre organizațiunea bisericească. Se va mai ocupa sinodul și cu întregirea scaunului episcopesc vacant din Timișora.

Juncțiunea căilor ferate prin Turnu-roșu. Se asigură, că amândouă guvernele au subscris protocolul pentru juncțiunea căilor ferate prin Turnu-roșu.

Sporirea Landwehrului austriac. „Armee und Marine Ztg.“ din Viena scrie, că în curend se vor spori trupele Landwehrului austriac. Se plănuesce formarea a 14 batalione noue, așa, că pe viitoru nu vor fi numai 92 batalione, ci 106.

Lupi berechetu. După cum se im-

părtașese într'o telegramă trimesă din Lugoșu oficiosului „Pester Lloyd“, lupii s'au imulțit așa de tare pe hotarul comunei Jurdia, încât omeni nu mai cutăză să-și dea vitele la pașune.

Ferice de noi!... Din și în și se imulțesc lupii și — procesele de pressă.

Bani mărunt. După comunicările oficiose, până la încheierea cuartalului alu treilea al anului 1890 s'au bătut cu totul bani mărunt de aramă și de argint în valore de 12.600.000 flor. Din aceștia 12.598.400 s'au pus în circulațiune, eră 1600 florini la finea lui Septemvre se aflau la monetăria din Kremnitz.

Transportul sărei române în Serbia. „Curierul Financiar“ din Bucuresci scrie: Sămbăta s'a discutat în consiliul de miniștri cestiunea cumpărării vaselor trebuincioase pentru transportul sărei române în Serbia. Consiliul de miniștri, după ore-care discuțiune, a aprobat în principiu cumpărarea de vase și a dat d-lui Gr. Manu, directorul general al monopolurilor Statului, autorizația de a lucra în acest sens. D-lu Gr. Manu a părăsit Capitala spre a merge la Pesta și d'acoi la Viena spre a examina la fața locului diferitele propunerii pentru achizițiunea de vase necesare la transportul sărei noastre. Regia monopolurilor are deja la Viena un agent special al ei, precum și pe d-lu căpitan Alexandreanu din corpul flotei, care îndată ce se presintă o propunere, o examinează imediat în ce privește modul de construcțiune, precum și starea mașinării dela vasele ce se propun. Intențiunea direcțiunei Regiei este d'a se cumpăra de ocamdată două remorchere și șeci șlepur în sumă de vre-o șese sau șapte sute de mii de franci. În urmă pentru restul de un milion de franci se vor comanda vase noue pentru complectarea serviciului de transport pe Dunăre.

Nouă întreprindere. Unu particular a înaintat ministerului de interne o petiție, prin care cere concesiune pentru o întreprindere de totu rară în felul ei. Vorba este nici mai mult, nici mai puțin decăt de aplicarea instituției: „Entreprise des pompes funebres“, asupra celor vii, s'au mai limpede: despre aranjarea unei pompe corăspunzătoare la cununii și botezur. Întreprindătorul ar țină trăsuri pompoase, împodobite cu aur și argint, pentru miri și pentru copii, cari se boteză, ar angagia omeni îmbrăcați în totu chipul, pedestri și călări, pentru ridicarea festivității etc. Totă întreprinderea se asemănă cu „Entreprise

datorim cu atăta mulțumită, pentru-că numai d-ta ai mântuit viața fratelui meu; mi-ar plăce ca dinpreună cu mamă mea să-ți mulțumim de acesta. Trebuie să ne descoperi, cine ești d-ta și trebuie să iei parte la bucuria noastră...“

— „Der eu astă seră călătoreșcu la Berlin“ răspunde Sanin o'unu fel de șovăire.

„Aveți destulă vreme, ca s'o puteți face“ observă c'unu accentu viu tînăra fată. „Vino peste unu césu la unu fili-génu de chochodă. Mi promiți? Der se mă reitorcu acum la fratele meu! Veniți așadér?!“

— „Da, voi veni?!“

Frumoșă și tînăra fată îi strînse tare mână și se depărta cu grabă — er el în momentul următoru pași pe stradă.

IV.

Când Sanin se reintorse peste o oră și jumătate la cofetăria Roselli, se împărtași de primirea, ce i-se face unui membru al familiei. Emilu zăcea încă totu pe aceeași sofa, pe care Sanin l'a fostă frecat cu peria; medicul i-a prescris cevași medicină sfătindu-i „să se rețină dela ori-ce escitare nervoasă“ —

fiindcă are forțe mare aplecare spre bole de inimă. Elu mai amei și altădată der nici-odată amei n'a fostă așa de intensivă și lungă ca acum. De altmintelega medicul îi descoperi, că nu va căde mai mult în primejdiă. Emilu, reconvalescentu, era îmbrăcatu într'o cămașă lungă; mamă-sa îi legă la grumazi unu ștergaru vînetu de bumbacu. Băiatul era așa de bine dispus, că toți se bucurau de el. Pemasa rotundă și acoperită cu o pânzătură curată, ce era aședată lângă sofa, era pusă o cescă mai mare cu chochodă, cevași friptură și pâne. Chiar nici flori nu lipsiau. În două candelabre vechi de argintu ardeau șese lumini fine; pentru Sanin era rezervat scaunul a la Voltaire de lângă sofa. Toți membrii cunoscuți ai familiei erau de față, până și cățelușul Tartaglia și motanul somnoros; toți de-o potrivă se păreau a se simți nespūs de fericiti; ba cățelușul stăruia de bucurie; numai motanul, ce se curăța cu labele și ai căru ochi scipiau, se vedea a fi forțe liniștit. Sanin a trebuit să povestescă: cine este el, de unde vine și cum se chiamă. Când a declarat, că

este Rusu, — amândouă femeile mirându-se puțin îl fixară, ba era pe aci ca surprinderea lor să trecă în strigăte, și apoi mai de-odată îl complimentară de modul cum vorbesce, elu limba germană; der totu decă simte, că mai potrivit s'ar pute exprima în limba franceză, atunc se poftescă a se folosi cu acesta, fiind-că ele amândouă înțeleg și vorbesc bine această limbă. Sanin numai decăt a concesu. „Sanin! Sanin!“ Femeile nici-odată n'ar fi crezut că o poreclă rusescă se se potă exprima așa de ușor. Numele lui de botezu, „Dimitrie“, încă le era forțe plăcutu. Femeia mai vîrstnică observă, că în tinerețele ei a auditu o frumoșă operă: „Demetrio e Polibio“ și că „Dimitrie“ sună cu mult mai bine, ca „Demetrio“.

Astfelu vorbiră mai mult de-o oră. Dama apoi îl introduseră pe încet în singuraticile circumstanțe ale vieții lor.

Conversația o purta mai alesu mama cu perul argintiu. Sanin a aflat dela ea, că se chiamă Lenora Roselli și că e veduva lui Giovanni Battista, care înainte cu 25 de ani se stabili ca cofe-

taru în Frankfurt; că Giovanni Battista s'a născut în Viena și că era om de frunte, puțin cam iritacios, fidelu principilor sale și pe lângă acestea republicanu! La vorba această dōmna Roselli arată unu tablou în oleu, ce atărna pe paret deșupra sofei sale.

„Trebuie să observu, că artistul însuși era republican!“ oftă dōmna Roselli. „Portretul acesta nu etocmai reușit, fiindcă fericitul Giovanni Battista sēmăna la față c'unu tâlharu furios — așa cam cu Rinaldo Rinaldini.“

Ce privește pe dōmna Roselli, ea s'a născut în Padua, cel mai vechiu și mai frumos oraș, unde se pote vedē cupola admirabilă vâpsită de nemuritorul Correggio. Der prin pretrecerea sa îndelungată în Germania s'a nemțit aprinde cu desvîrșire. După acestea clătî-nându dureros din capu, adause, că acum nu i-a rămas în viață decăt fata și băiatul acesta și că cea dintău se numesc Gemma, er cel de alu doilea Emilu, că amândoi sunt copii buni, cu deosebire Emilu... („Der eu nu sunt ascultătoru“ o intrupse fata; — „Ah, tu de asemenea ești o republicană!“ răs-

des pompes funébres", cu deosebirea — după cum întonază și petiția de concesiune — că carul de pompă a noii întreprinderi pe cei ce îi duce, îi și reintorce, ceea ce antreprișii cealaltă nu face.

Vocea lui Kossuth sevestrată. Din incidentul festivității dela Arad un întreprinzător s'a dus la Kossuth și l'a rugat să-i vorbească ceva în fonografu. Întreprinzătorul a venit apoi la Arad cu o cuvântare mișcătoare ocazională din partea fostului „gubernatoru.” Auzind un creditor al întreprinzătorului din B. Pesta și crezându, că acesta va face gesturi splendide, a esoperat — după cum spune „Alföld” — execuțiunea asupra întreprinderii, ceea ce s'a și efectuat prin judecătoria din Arad, care a numit un curator pentru incassarea banilor.

Urmările războiului vama în Bucovina.

Urmările războiului vama, în care ne aflăm cu România, se simt amară nu numai la locuitorii din părțile acestea, ci și în Bucovina. Etă ce scrie în privința acăsta „Revista Politică” din Suceva:

Resbelul vama cu România, care este consecința politiceie egoiste agrare a guvernului unguresc, a adus pagube enorme avuției noastre naționale; relațiunile seculare au trebuit rupte, produsele industriei noastre montane și silvice, ale industriei casnice și ale industriei mici, aflătoare în dezvoltare, nu au găsit mai multă cumpărători și au trebuit, într-o măsură nu au dispărut de tot, se caute cu mari jertfe locuri noi de desfacere; numărul vitelor noastre scade, condițiunile traiului au fost scumpe, populațiunea noastră rurală și mai ales cea din munți a pierdut ori ce câștig, pentru-că nu află lucru, era creșterea bugetului, produsă prin cheltuielile sporite pentru armată, a sporit în gradul cel mai suprem și pretenșiunile față de populațiunea contribuabililor.

Negustorii și meseriașii din orașe moră de fomie sau emigrăză, decât au atâți bani, ca să potă plăti călătoria la America; profesioniștii și țărani sunt siliți să caute lucru în România, pentru ca să potă acoperi trebuințele traiului lor și al familiei lor și ca să potă plăti impozitele mari și amortisațiunea datorilor lor. Tutunul și rachiul au devenit obiecte de lux, de când s'au sporit contribuțiunile pentru aceste, era vinul este dela închiderea frontierei ceva necunoscut.

Un proces pentru milioane.

Pe la mijlocul lui Octomvre se va pertracta în Petersburg procesul Falz-Fein, care a murit lăsându o avere colosală: bani gata peste 30 mii ruble, moșii uriașe, nenumărate imobiliti, și o turmă de oi de mai multe sute de mii. Se dăce, că numărul oilor trece peste 1.200.000. Văduva lui a început procesul contra fiilor din prima căsătorie. Cam cu 50 de ani înainte de asta s'a așezat în Crim un colonist german din ducatul Sachsen-Coburg-Gotha. Era țeran simplu cu numele Falz-Fein, care a intrat mai întâi ca pcurar la principiele Woronzoff. După aceea purtă singură economie de oi. Cu mintea, harnicia și stăruința lui, ajuns milionar și murit de mult ca unul dintre cei mai bogați proprietari, nu numai din peninsula taurică, der din totă Rusia. Moșile lui din diferitele ținuturi, cuprind sute de mii de desiatine: elă avea case în Sevastopol, Simferopole, Jalta, Odessa, Cherson, Chiev etc. Pe lângă totă bogăția lui extraordinară, până la marte a rămas simplu țeran, ne-voind să primască titulele de nobilit, car i-se oferise. Despre elă se povestesc următoarea anecdote. Odiniară călătorind pe un vapor din Odessa spre Cherson, se întâlnește cu un proprietar din Crim, care se lauda foarte tare cu oieritul lui, dezvoltându nisce teorii cu totul curioșe despre economia de oi. Falz-Fein îl ascultă, der nu se pută reține să nu zimbescă. „Se vede că d-ta nu ești de părerea mea”, dăse proprietarul cătră Fein, pe care nu-l cunosea, „cu toate acestea cred, că am drept să susțin cele ce am dăș, deore-ce sunt proprietarul unei turme de 6000 de oi.” — „Eu încă sunt proprietar de vre-o 6000 de căni, — da”, adăuse, vădend că străinul înhălbă din ochi, — „da, am peste 6000 de căni, car imi păzesc milionul de oi, eu sunt Falz-Fein!”

Correspondența „Gaz. Trans.”

Din Valea Jiului, Octomvre 1890.

Stimate D-le Redactor! Duminecă în 5 Octomvre n. s'a sfințit noua biserică românească gr. cat. din comuna Câmpului lui Neagu, situată în fundul văii Jiului.

Sânțirea s'a îndeplinit prin M. O. D-nă Stefan Radic, protopopul Jiului, care la orele 7 1/2 dimineața sosi la locul destinat, urmat de o mulțime de trăsuri, parte cu preoți, parte cu mireni. La 8 1/2 ore se începă sănșirea bisericeie servind ca pontificante M. O. D-nă protopop, asistat de onorații părinți: veteranul preot din Iscroniu, Burlecu; I. Bora din Petrosu; I. Saturn din Merisor; Todoran, preot în Vulcan; I. Zugravu, din Uricani, și preotul local Stanciu, er ca lector teologul abs. S.

Zehană. Au mai fost prezenți și alți preoți și învățători, car intrându-se formară un micuș, der armonios cor, condus de teologul abs. Georgiu Munteanu.

Au luat parte la acăsta frumoșă serbare populară și mai multe dame române, precum d-na Dima cu fiica sa Luisa, d-nele preutese Saturn din Merisor și Bora din Petrosu, d-na Zugravu din Uricani etc., er dintre streinii inteligenți amintesc pe d-nii binefăcători ai bisericeie acesteia: Mátýasovsky, notar cercual, cu adjunctul său d-lă Bociatu, și I. Dima comerciant.

După terminarea serviciului divin, la 1 oră d. a. se încep prânțul, care avu loc în localitățile preotului local, și care a fost servit peste așteptare. Primul toast l'a ridicat vrednicul protopop al Jiului în sănătatea Ilustrității Sale Victor Mihali, episcopul Lugosului, după care au urmat celelalte toast.

După prânț se încinse o horă românească populară, care a durat până noptea târșiu. Numai a doua și dimineața începurăm a ne imprășia, ducend cu noi suvenirile cele mai plăcute.

Pot să constat cu bucurie, că în valea Jiului s'a început o mișcare îmbucurătoare pe terenul atât bisericesc cât și scolastic dela care e de sperat multă bine.

Șoimul.

Literatură.

A apărut la Sibiu în Tipografia arhidieceșană, Gramatica elementară a limbii germane pentru școlele secundare de Dr. G. Coman, profesor la gimnasiul Mihai Bravu (în România). Partea III, cuprindend 1). Crestomatia: bucăți de cetire germane și române, și 2) Comerț: despre comerțiant, articole de comerț și corespondențe. Format mare 8°. Prețul 3 fr.

Cununiă. D-lă Octavian Hârșianu, teolog abs., și d-ra Ludovica Rusu se vor cununa în 29 Octomvre n. c. în biserica română din Chintelnioș.

DIVERSE.

Societatea băncii de Monaco. Intemeiatorul băncii de Monaco este, după cum se șie, Franciscu Blanc din Marsilia. Când a căpătat elă concesiunea, de a funda banca de joc, Monaco era o stâncă golă, cu poziție foarte pitorească și cu climă sănătoșă. Monaco de astăzi, așa dăcend, este creat numai prin societatea de joc. Se dă cu socotă, că averea mobilă și imobilă a societății, până la finea concesiunei, va ajunge suma de 100 milioane. Terminul acesta este până în 1913. Societatea e întemeiată pe acții, cu un capital de 30 mil. în 60 mii acții de câte 500 franci. Dividenda anului din urmă a fost 160 franci sau 32 procente.

Femei arhitecte. O Rusoică tineră, care a învățat ingineria în Bruxelles și

în Parisu, a făcut întrebare cătră ministerul de comerț și industrie, că iertat îi va fi să funcționeze ca arhitect și să conducă olădri? Ministerul a cerut mai întâi părerea reuniunii arhitecților din Petersburgu, până atunci n'a adus nici o hotărere.

Un arhitect confus. Se povestesc, că un arhitect german — numele nu i-se spune — avea să clădescă pentru un cimir din Berlin o criptă mare familiară și pentru o mahala, tot din Berlinu, o sală mare de așteptare la o gară. Arhitectul desemnă planurile, le pune în plicuri și le adresă comitenților, apoi dispare și elă la băi. La reintorcerea lui, ce se ved? elă schimbase desemnurile în plicuri și la gară lucrau din grosu la criptă, pe când în cimiteriu, sala de așteptare era apră gata.

Plăcerile unui milionar. Milionarul din New-York, Rockefeller, a cheltuit mai bine de un milion de dolari pentru provederea moșiei sale și a riului Hudson cu lumină electrică. Șirmele conduc subteran prin toate părțile și felinarele sunt admirabil de frumos construite printre arbori și stenci. D-lă Rockefeller n'are decât să apese un nasture micuș dela biblioteca sa și la momentu e iluminată feeric o regiune întregă.

Animalele cele mai mici. Călătorul și naturalistul franceș d'Orbigny, cunoscut prin serioșele sale cercetări asupra moluscelor, călători nu de mult, trimis fiind de guvernul său, prin America sudică și prin insulele din India vestică. Călătoria acăsta o făcu elă pentru a pută studia mai bine diferitele soiuri de scoici și de alte conchilii. În decursul studiilor elă observă, că o singură unciă de nășip din Antille cuprinde aprăpe două milioane de scoici grozavi de mici din specia foraminiferelor.

Papa ca erede. În Parisu a murit nu de mult un marchis bătrân cu numele Plessis-Belliere, care a testat întreaga sa avere de 15 milioane franci papei Leo III. Papa s'a declarat învoit a primi moștenirea, fiind-că a oștigat adevărte, că averea moștenită nu se va atca din partea nici unui moștenitor natural al testamentului.

Prima soț a șahului, care a fost la Viena și făcu o operație la ochiu, numai acum a ajuns acasă la Teheran. Acolo a fost primit cu toate onorurile. I-au eșit înainte chiar la hotare 100 soldați persani. La porțile capitalei Corosanului Sultanul de acolo i'a dăruit doi cai albi și șese saci cu bani de argint.

Proprietar:
Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil interimal:
Gregoriu Maior.

punse mama), — că afacerea nu-i este așa de în florie ca pe atunci, când îi trăia bărbatul, care în privința acăsta era foarte dibaciu... („Und grand'uomo”, observă Pantaleon cu serioșitate) — der mulțamită lui D-șeu, că au totuși din ce se trăescă.

V.

Gemma asculta toate aceste acuș zimbindu, acuș suspinându, acuș bătend umărul mamei sale, ori amenințându-o cu degetul; în vreme ce din când în când arunca câte-o privire spre Sanin; pe urmă se ridică își înceștă mâinile pe după grumazul mamei sale, sărutându-o, er mamă-sa pentru acăsta erupse în risu făcend să se audă o slabă strigare.

Pantaleon încă fū prezentat lui Sanin. S'a dovedit, că ore când elă a fost cântăreț la operă și încă baritonist, der că de mult a părăsit teatrul, er acum făce serviciu în familia Rosselli. Cu toate, că elă a petrecut lungă vreme în Germania, abia putea pronunța limba germană și abia de ajuns pută să exprime într-o limbă chinuită câte-va injurături. Elă apostrofa aprăpe

pe fiă-care Germanu: „Ferfluoto spic-cepubbio!” Soia însă limba italiană perfectă. — Elă s'a născut în Sinigaglia unde este răspândită *lingua toscana in bocca romana*. Emilu, se rășfăta în mod aparent și se da de om sentimental, care abia acum se scolă dintr'unu morbu împreunat cu pericolu mare; de altmintrelea era ușor de observat, că toți căsenii îl rășfătau. Șficioș îi mulțumi lui Sanin pentru ajutorul, ce i-a dat și apoi totă atențiunea și-o întorse la prăjiturile cu dulțuri. Sanin a fost nevoit să golescă două ceasce cu chokoladă escelentă și se mai sfințescă și câte-va mari bucăți de friptură: oăci abia gata o bucată și Gemma îl imbia din nou, și'apoi unu „nu” îi era imposibil să dăce. În curend se simți ca acasă; vremea trecea c'o iutela de necredut. Elă le-a povestit multe despre Rusia, despre clima rusescă, despre societatea rusescă și în genere despre țărani ruși și mai ales despre cazaci, despre războiul din 1812, despre Petru cel mare, despre Kreml, despre clopotele rusesci și despre cântecile populare rusesci. Damele aveau o idee foarte

mărginită despre patria noastră estinsă și depărtată; Dómna Rosselli, sau cum de obicei o numiau, Frau Lenore, puse în mirare prin întrebările sale pe Sanin, întrebându-lă adecă, decât mai esistă acelu palat renunit de ghiată, care s'a zidit în veacul trecut în Petersburgu, și despre care nu de mult a cetit o prea interesantă descriere într-o carte a ferioitului ei bărbat, numită, „Bellezze delle arti”? Er drept răspuns la strigare lui Sanin. „Intr'adeveru gândiți, că în Rusia nu e veră” dómna Lenore spuse cum își închipuia până acum acăsta țără: neua vecinică, fiă-care umblă cu blană, fiă-care e oștaș, der pe lângă toate acestea are nisce țărani nespusti de ospitali și ascultători. Multă ostenelă l'a costat pe Sanin până le-a făcut pe aceste femei să se formeze o judecată mai corectă despre Rusia. Când conversația trecu la muzica rusescă, îl rugară numai decât să le cante o ariă rusescă arătându-i într'unu colț al odăii un mic pianu, la care clapele cele negre erau înlocuite cu albe și întorsu. Sanin fără de a aștepta multe rugări se invoi, se aședă la pianu cu

doș degete dela drepta și alte trei dela mâna stângă apăsându pe clape și începend să cante cu vocea lui de tenor înalt și puțin cam pe nasu, mai întâi „Sarafant” apoi „Po uliți mostovoj”.

Damele îi laudară vocea și cântecile, der cu deosebire au fost răpitate de limba rusescă môle și sunătoare, și-l rugară să le traducă textul cântecelor. Sanin le împlini dorința — Dómna Lenore află, că în limba rusescă este cevaș asemănare curioșă cu cea italiană. „Mgnovenye” (clipită) amintesc de „o vieni” — „soucnov” (cu mine) de „siam noi” s. c. l. Până și numele Pușkin (ea îl exprimă Pussekinne) și Glinka, înaintea ei se păreau inrudite în exprimare și sunet.

La rândul său Sanin încă le rugă să-i cante cevaș; nici ele nu-i refuseră dorința. Dómna Lenore se aședă la pian și cantă cu Gemma în duet „Stornello”. Mama înainte de asta avea o voce de alt simpatie; vocea fetei sale era puțin mai slabă, der foarte plăcută.

(Va urma.)

Cursul pieței Brașov

din 14 Octomvre st. n. 1890.

Table with 2 columns: Item name (e.g., Banote romănesci, Argintă romănescă) and Price/Value.

Cursul la bursa de Viena

din 13 Octomvre st. n. 1890

Table with 2 columns: Item name (e.g., Renta de aur, Renta de hârtie) and Price/Value.

Invențiune prețioasă! „CANNABINAE.”

(Trypium). Distinsă! Efectul ei vindecător radical și sigur este recunoscut...

[Pe sēma femeilor preparate separate contra pōlei albe spre folosire internă și esternă].

Andrei Zăgonyi-Széles, farmacist în Geoagiu (Algyógy, baie în Transilvania).

În Budapesta se capătă la Iosif Török, farmacist, Király-utca 12, în drogueria eređilor Kochmeister, Nagykorona-utca 32 și în drogueria lui Neruda Nándor, Hatvani-utca 9.

Numere singuratiche din „Gazeta Transilvaniei” à 5 cr. se pot cumpăra în tutungeria I. Gross, și în librăria Nicolae Ciurcu.

Avisu d-loru abonati!

Rugam pe d-nii abonati ca la reînnoirea prenumerațiunei să binevoiască a scrie pe cuponul mandatului postal și numerii de pe fâșia sub care au primitu diarul nostru până acuma.

Domnii, ce se abonează din nou, să binevoiască a scrie adresa lămurit și să arate și posta ultimă.

Totodată facem cunoscutu tuturor D-loru abonati, că mai avem din anii trecuti numeri pentru complectarea colecțiunilor „Gazetei”, precum și câteva întregi colecțiuni, pentru cari se pot adresa la subsemnata Administrațiune în casu de trebuință.

Administraț. „Gaz. Trans.”

Sosirea și plecarea trenurilor în Brașov.

I. Plecarea trenurilor:

1. Dela Brașov la Pesta

Trenul de persoane: 10 ore 32 minute sera. Trenul accelerat: 2 ore 43 minute după amēdi. Trenul omnibus: 4 ore dimineța.

2. Dela Brașov la București:

Trenul de persoane: 5 ore 30 minute dimineța. Trenul accelerat: 2 ore 33 minute după amēdi. Tren de măruri cu vagon de persoane: 12 ore 23 min. după amēdi.

II. Sosirea trenurilor:

1. Dela Pesta la Brașov:

Trenul de persoane: 5 ore 20 minute dimineța. Trenul accelerat: 2 ore 23 minute după amēdi. Trenul omnibus: 10 ore 31 minute sera.

2. Dela București la Brașov:

Trenul accelerat: 2 ore 13 minute după amēdi. Trenul de persoane: 10 ore 17 minute sera. Trenul de măruri cu vagon de persoane: 4 ore 20 min. după amēdi.

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabilu din 1 Iunie 1890.

Large railway schedule table with multiple columns for routes (Budapesta-Predeal, Predeal-Budapesta, etc.), train types, and departure/arrival times.